

Staten had in '40 zowel daar als in Canada grote orders geplaatst en al betaald – er waren maar weinig toestellen op tijd in Indië aangekomen maar in maart '42 waren voor die tijd nog vrij grote aantallen òf daarheen onderweg òf bijna klaar om te vertrekken: afgezien van een aantal lestoestellen 36 Amerikaanse *Kittyhawk*- en 72 in Canada vervaardigde *Hurricane*-jagers, 60 *Mitchell*-bommenwerpers, 48 torpedolanceervliegtuigen (*Bostons*) en 24 *Sikorsky*-vliegboten; van de *Kittyhawk*-jagers waren er, samen met de 48 *Bostons*, 18 naar Australië onderweg, van de *Mitchell*-bommenwerpers 12 daar zelfs al gearriveerd; ook stonden in de Verenigde Staten 14 *Lockheed*-transporttoestellen voor verscheeping gereed. Daarenboven dienden nog 102 *Mitchells*, 162 duikbommenwerpers, 12 *Catalina*-vliegboten en 29 transporttoestellen afgeleverd te worden, de meeste van april '42 af. Indië had zich op de komst van veel van deze toestellen voorbereid – gelijk al vermeld, bevonden zich ten tijde van de algemene capitulatie van het Knil achttien bemanningen voor de *Mitchells* in Australië en vijf in Brits-Indië.

Voor veel van al deze toestellen konden de MLD en de Militaire Luchtvaart geen vliegpersoneel meer leveren en dat leidde ertoe dat de *Netherlands Purchasing Commission* in de Verenigde Staten, zulks in overleg met Londen, tot grote doorverkopen overging. De enige toestellen waarop nog prijs werd gesteld, waren lestoestellen, *Mitchell*-bommenwerpers (voor de Militaire Luchtvaart) en *Catalina*-vliegboten (voor de MLD).

Die *Catalina*'s zouden pas van september '42 af geleverd worden – in eerste instantie beschikte de MLD dus slechts over de 4 vliegboten die op Ceylon waren gearriveerd en de 5 die (na de ramp van Broome) in Australië ter beschikking stonden. De daar binnenkomende *Bostons* werden door de Nederlands-Indische Commissie aan de *Royal Australian Air Force* verkocht (hetgeen een van de vliegers van de MLD deed opmerken: 'Bij alle tikken op de MLD-hoofden kon dat er ook nog wel bij') en over de 5 aanwezige *Catalina*'s kwam het tot een hevig touwtrekken tussen Helfrich en de commissie. De commissie wilde ze gebruiken voor het contact met onbezette punten in de Grote Oost en met de Verenigde Staten, Helfrich wilde ze aan de 4 op Ceylon toevoegen. Gerbrandy en van Mook (die toen al in Londen was) werden in het dispuut gemengd. De Bevelhebber Strijdkrachten Oosten kreeg zijn zin: de 5 *Catalina*'s vlogen naar Ceylon. Daar arriveerden ook 5 bestelde en betaalde *Mitchells*

¹ Aangehaald in J. J. Nortier: *Acties in de Archipel. De Intelligence-operaties van Nefis III in de Pacific-oorlog* (1985), p. 121 (verder aan te halen als: Nortier).